

Η Γερμανία χάνει στα ιταλικά δικαστήρια Η υπόθεση Δίστομο δεν έχει ακόμη τελειώσει

Στις αρχές Μαρτίου 2024, το Εφετείο της Ρώμης δημοσίευσε την απόφασή του ότι η υπόθεση Δίστομο στην Ιταλία δεν έχει ακόμη κλείσει και μπορεί να συνεχιστεί. Το Εφετείο ακολούθησε έτσι την απόφαση του Πρωτοδικείου της Ρώμης, το οποίο είχε επίσης αποφανθεί υπέρ των θυμάτων του Διστόμου. Πρόκειται για μια σημαντική επιτυχία, καθώς πρόσφατα φαινόταν ότι η διαδικασία στην Ιταλία είχε επίσης λήξει.

Η εκτέλεση της τελεσίδικης ελληνικής απόφασης του εφετείου Λειβαδιάς από το 1997 (!) φαίνεται ακόμη δυνατή στην Ιταλία. Με την απόφαση αυτή, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καταδικάστηκε να καταβάλει περίπου 28 εκατομμύρια ευρώ ως αποζημίωση στα θύματα της σφαγής στο Δίστομο της Ελλάδας. Καθώς προς το παρόν δεν είναι δυνατή η εκτέλεση της απόφασης στην Ελλάδα, επειδή η ελληνική κυβέρνηση δεν έχει ακόμη δώσει τη συγκατάθεσή της, η απόφαση μπορεί να εκτελεστεί μόνο στο εξωτερικό.

Ο δικηγόρος Joachim Lau από τη Φλωρεντία αγωνίζεται εδώ και πολλά χρόνια για να διεκδικήσει τις αξιώσεις των θυμάτων και των συγγενών όσων δολοφονήθηκαν από τα SS στις 10 Ιουνίου 1944, στα ιταλικά δικαστήρια. Έκτοτε, η Γερμανία έχει επανειλημμένα σαμποτάρει αυτές τις προσπάθειες με νομικές και πολιτικές παρεμβάσεις. Παρά τις νομικά δεσμευτικές αποφάσεις, η Γερμανία αρνείται να πληρώσει, επικαλούμενη την αρχή της κρατικής ασυλίας. Το 2012, η Γερμανία πέτυχε μια απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου (ΔΔΔ) που είχε ως στόχο να προστατεύσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία -νομική διάδοχο του Γερμανικού Ράιχ- από αξιώσεις αποζημίωσης από το εξωτερικό. Το ΔΔΔ έκρινε ότι η αρχή της κρατικής ασυλίας ίσχυε και στην περίπτωση των ναζιστικών εγκλημάτων πολέμου και ότι η Γερμανία δεν μπορούσε να εναχθεί σε δικαστήρια του εξωτερικού.

Ωστόσο, τα ιταλικά δικαστήρια είχαν διαφορετική άποψη. Σε μια απόφαση-ορόσημο το 2014, το ιταλικό Συνταγματικό Δικαστήριο είχε ήδη κρίνει ότι η απόφαση του ΔΔΔ του 2012 ήταν ασυμβίβαστη με το ιταλικό σύνταγμα και είχε αποφανθεί υπέρ των δικαιωμάτων των θυμάτων της ναζιστικής Γερμανίας. Είχε τονίσει το θεμελιώδες δικαίωμα πρόσβασης στα ιταλικά δικαστήρια και είχε απορρίψει την εφαρμογή της αρχής της κρατικής ασυλίας που επικαλείται η Γερμανία για τα ναζιστικά εγκλήματα πολέμου. Το Συνταγματικό Δικαστήριο θεώρησε ότι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σημαντικότερη από την αρχή της κρατικής ασυλίας. Συνεπώς, η διαδικασία μπορούσε να συνεχιστεί στην Ιταλία και να εκτελεστεί στη γερμανική κρατική περιουσία.

Πρόσφατα, ωστόσο, φάνηκε ότι η Γερμανία κατάφερε να ανακόψει αυτή τη δυνατότητα. Την άνοιξη του 2022, η Γερμανία άσκησε και πάλι αγωγή κατά της Ιταλίας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης για να αποτρέψει μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της γερμανικής κρατικής περιουσίας στην Ιταλία. Η Γερμανία απέσυρε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για την προσωρινή παύση όλων των μέτρων εκτέλεσης μόνο αφού η Ιταλία ψήφισε πρώτα ένα κυβερνητικό διάταγμα και στη συνέχεια έναν νόμο στα τέλη Απριλίου 2022 για να σταματήσει όλες τις διαδικασίες αποζημίωσης και τα μέτρα εκτέλεσης που στρέφονται κατά της Γερμανίας. Ταυτόχρονα, η ιταλική κυβέρνηση διατύπωσε την προοπτική ενός ταμείου από το οποίο θα λάμβαναν πληρωμές τα ιταλικά θύματα του εθνικοσοσιαλισμού και το οποίο, με την ψήφιση του νόμου, προικοδοτήθηκε με περίπου 60 εκατομμύρια ευρώ.

Τον Ιούλιο του 2023, το ιταλικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε υπέρ της Γερμανίας ότι αυτός ο «νόμος τελεία και παύλα» ήταν συνταγματικός. Αν και αποτελούσε σημαντική επέμβαση στα δικαιώματα των θιγόμενων, αυτό ήταν αποδεκτό λόγω των πιθανών

πληρωμών από το ταμείο. Σύμφωνα με το δικαστήριο, τα δικαιώματα των θυμάτων προστατεύονταν επομένως επαρκώς.

Αυτό σημαίνει ότι εκατοντάδες χιλιάδες ιταλικά θύματα των ναζιστικών εγκλημάτων πολέμου, πρώην καταναγκαστικοί εργάτες και θύματα σφαγών δεν θα λάβουν καμία αποζημίωση από τη Γερμανία και θα στερηθούν τώρα και τη δυνατότητα νομικής προσφυγής στην Ιταλία. Θα λαμβάνουν μόνο ελεημοσύνες από το ιταλικό ταμείο.

Το τι σημαίνει αυτό για την υπόθεση Δίστομο έμεινε ανοιχτό στην απόφαση αυτή. Το Εκτελεστικό Δικαστήριο της Ρώμης και το Εφετείο έχουν πλέον ξεκαθαρίσει την κατάσταση. Σύμφωνα με τα δικαστήρια, ο νόμος δεν εφαρμόζεται στη υπόθεση Δίστομο- εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις που αφορούν ιταλικά θύματα. Σε μια συνταγματική ερμηνεία, το δικαστήριο εκτέλεσης έκρινε ότι οι αλλοδαποί ενάγοντες δεν επηρεάζονται. Μπορούν πλέον να συνεχίσουν να ασκούν διαδικασίες εκτέλεσης στην Ιταλία. Ο κύριος λόγος που επικαλέστηκαν τα δικαστήρια της Ρώμης ήταν ότι δεν υπάρχει σύστημα αποζημίωσης για τα ελληνικά θύματα, όπως προβλέπει ο νόμος για τα ιταλικά θύματα. Αυτό σημαίνει ότι μόνο μια ερμηνεία του «νόμου τελεία και παύλα» που οδηγεί στη μη εφαρμογή της σε αλλοδαπούς θύματα είναι συνταγματική.

Μέχρι στιγμής, η Γερμανία δεν έχει καταφέρει να αποσυρθεί πλήρως από τη νομική και ηθική της ευθύνη για τα εγκλήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διέπραξαν οι Ναζί. Υπάρχει τώρα μια πιθανότητα να επιτύχει τελικά η κατάσχεση ενός λογαριασμού της Deutsche Bahn AG στην Ιταλία υπέρ των θυμάτων του Διστόμου. Ωστόσο, πρέπει να φοβόμαστε ότι η Γερμανία θα συνεχίσει να προσπαθεί να ασκήσει πολιτική πίεση στην Ιταλία για να σταματήσει τελικά η διαδικασία. Επιπλέον, μένει να δούμε αν το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης θα εκδικάσει εκ νέου την υπόθεση. Ωστόσο, και εδώ η κατάσταση μπορεί να έχει μετατοπιστεί ελαφρώς υπέρ των θυμάτων των εγκλημάτων πολέμου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τόσο το Ανώτατο Δικαστήριο της Νότιας Κορέας όσο και δικαστήρια στη Βραζιλία και την Ουκρανία αποφάνθηκαν πρόσφατα υπέρ του περιορισμού της αρχής της κρατικής ασυλίας σε περιπτώσεις σοβαρών εγκλημάτων πολέμου και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εάν αυτά τα παραδείγματα αποτελέσουν προηγούμενο, η αξίωση της Γερμανίας για ένα οριστικό τέλος όλων των υποθέσεων που αφορούν σε αποζημιώσεις θυμάτων των Ναζί, θα μπορούσε σύντομα να τελειώσει.

Το ΑΚ Δίστομο απαιτεί: «Η Γερμανία πρέπει να αποζημιώσει όλα τα θύματα του εθνικοσοσιαλισμού!

Τα ναζιστικά εγκλήματα δεν πρέπει να συγχωρεθούν, η αντιφασιστική αντίσταση δεν πρέπει να ξεχαστεί!

Κοινός αγώνας ενάντια στην αναβίωση του φασισμού στην Ευρώπη!

Αμβούργο, 11 Απριλίου 2024
ΑΚ Δίστομο

Περισσότερες πληροφορίες:

<http://ak-distomo.nadir.org/>

<https://www.facebook.com/AkDistomo>

https://www.instagram.com/ak_distomo/

<https://twitter.com/AkDistomo>

Mail: ak-distomo@nadir.org